

Motion till riksdagen

1985/86: Jo261

Karl Erik Olsson m. fl. (c)

Samhällets ansvar för jordbrukets överskottsproduktion,
m. m.

Underskott i spannmålsregleringskassan

I 1977 års beslut om jordbrukspolitiken uttalades bl. a. att det var motiverat att staten ikläder sig ett övergripande ansvar för prissättningen och överskotten på spannmål och andra arealbaserade produkter. Det bör vara ett gemensamt intresse för näringen och staten att lösa överskottsproblemen. Vid prisöverläggningarna bör prövas hur stort belopp som årligen bör tillföras spannmålsregleringskassan för att täcka det normala behovet. Om det kan visas, att underskott i regleringsekonomin uppkommit på grund av låga världsmarknadspriser, bör överläggningar tas upp om hur underskottet skall regleras.

Spannmålsregleringen har under flera år givit underskott, som efter hand vuxit till 550 milj. kr. Att detta har godtagits av statsmakterna har grundats på statens särskilda ansvar för spannmålsöverskotten. Ett sådant ansvar är en direkt följd av riksdagens uttalande i 1977 års beslut att åkerarealen skall bibehållas.

En partssammansatt expertgrupp, som analyserat i vilken utsträckning underskottet uppkommit på grund av låga världsmarknadspriser, har ej kunnat enas. Ej heller jordbruksnämnden har uppnått enighet i frågan. Regeringen har därefter – utan att överlägga med jordbrukets representanter – beslutat att staten inte har någon del i ansvaret för underskottet i spannmålsregleringskassan.

Detta uppträdande från regeringen är utmanande. Utan att ta ställning till storleken av det belopp med vilket staten bör ta del av ansvaret, anser vi att staten i enlighet med riksdagsbeslutet skall föra överläggningar med företrädare för jordbruket om hur underskottet skall regleras.

Överskottsarealens kostnader 1985

I budgetpropositionen, bil. 11, C 3 anmäls att regeringen för budgetåret 1985/86 ställt 160 milj. kr. till jordbruksnämndens förfogande för att bestrida samhällets andel av överskottsarealens kostnader.

Vid riksdagsbehandlingen av denna fråga 1985 fördes en mycket omfattande debatt kring frågan, om statens andel av överskottskostnaden skulle vara 40 % eller 60 %. Majoriteten beslöt att den skulle vara 40 %, medan vi i reservation anförde en annan mening, vilken vi fortfarande har.

Det riksdagsbeslut som är fattat skall emellertid följas. Det innebär att staten skall svara för 40 % av överskottskostnaderna för 1985 års skörd vid normalskörd. I årets budgetproposition är motsvarande anslag uppfört

som förslagsanslag. Summan i riksdagsbelutet kan därför inte uppfattas som ett fast belopp. Riksdagen tog främst ställning till ansvarsfördelningen uttryckt i procent. Att nu använda ett räkneexempel i LMK, som grund för beslut om statens andel av kostnaderna, strider mot riksdagsbeslutet. Då de faktiska överskottskostnaderna framräknats, bör en slutlig reglering av statens kostnadsansvar ske.

Enligt preliminära beräkningar uppgår dessa kostnader för 1985 års skörd (vid normalskörd) till mellan 700 och 800 milj. kr. Statens andel om 40 % blir alltså betydligt mer än det belopp regeringen anvisat.

Samhällets framtida kostnadsansvar

Som tidigare påpekats reserverade sig centerpartiet 1985 för ett större samhällsansvar för överskottsarealens kostnader, nämligen 60%. Principiellt anser vi att det är ett samhällsintresse att åkerarealen brukas. Därför borde samhällets övergripande ansvar för detta leda till att samhället får bära de exportkostnader ett brukande av denna åkerareal leder till.

Eftersom det under lång tid funnits ett system för hur jordbrukets andel av kostnaderna skall finansieras, kan det dock vara en rimlig avvägning att samhället svarar för 60% och jordbruket för 40%. Detta bör gälla från 1986 års skörd och så länge överskottet kvarstår. Regeringens förslag till avtrappning kan vi därför ej godta. För 1986 kan beloppet inte fastställas förrän i april 1987. Under anslaget C 3, Bil 11 bör därför uppföras ett med 300 milj. kr. förhöjt belopp.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående underskottet i spannmålsregleringskassan,
2. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående överskottsarealens kostnader för skördeåret 1985,
3. att riksdagen beslutar att statens andel av överskottsarealens kostnader från skördeåret 1986 skall vara 60% räknat på normal-skörd,
4. att riksdagen beslutar att under förslagsanslaget *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område*, posten Samhällets delansvar för överskottsarealen, uppföra ett i förhållande till regeringens förslag med 300 milj. kr. förhöjt belopp,
5. att riksdagen beslutar att samhällets ansvar för spannmålsöverskottet ej skall avtrappas utan kvarstå vid 60%.

Stockholm den 27 januari 1986

Karl Erik Olsson (c)

Lennart Brunander (c)

Kerstin Göthberg (c)

Bertil Jonasson (c)

Anders Dahlgren (c)